

Bog pomaga pridnemu, a lenuhu nikdar.

ober večer, oče!“ — „Bog ga daj, ljubi otroci! Kako ste? Ste-li bili pridni in slušali mater?“ Tako je vprašal oče Gregorec otročiče, ki mu so vselej naproti pritekli in ga veselo pozdravljali, kadar se je z večera truden težkega dela domov vrnil. Otroci mu so potem pripovedovali, kaj so čez dan delali, a oče jim je znal zopet povedati kako lepo pripovedko, kar je otrokom delalo veliko veselja.

Gregorec je bil ubog zidar. Lesena, sè slamo pokrita hiša in kos vrta, to je bila vsa njegova imovina. A blagoslovil ga je Bog sè štirimi zdravimi, čvrstimi otročiči. Najstarejši je bil Ivanek, deček o desetih letih, ki je bil posebno darovitega duha in lepe nravi. Drugi trije so bili še majheni ter še niso hodili v šolo. Ivanek je često premišljeval, kaj bode danes ali jutri ž njim. Oče bi imel najrajše, da je Ivanek duhoven; ali kje bi vzel pripomočke, da se mu sin izšola? On je ubog zidar, in jedva toliko na dan prisluži, da more sebe, ženo in otroke z najpotrèbnejšim oskrbeti. Po letu so še

nekako izhajali; bilo je več zaslužka in tudi žena je na vrtu nekoliko pridelala, da so se laže preživeli. Ali zdaj po zimi je bilo težavno; nikjer nobenega dela, k večjemu, če je bilo treba kje kako kuhinjo pobélti ali kako staro ognjišče popraviti. A pri tem je bilo malo zaslužka.

Da-si siromašni, vendar je znala mati otroke na red privajati in jih vsega lepega učiti. Otroci so bili bogoljubni, pridni in pošteni, ter so vsacega starejšega od sebe spoštovali. Bili so krotki, mirni in poslušni otroci.

Ivankova največja želja je bila, da bi se kaj koristnega naučil. Kadar koli je slišal pripovedovati, kako velik da je svet in koliko različnih rokodelcev se živi z umom in pridnimi rokami, vselej se je globoko zamislil pri takih razgovorih. Nihče nij mogel uganiti, kaj Ivanek misli in kaj se snuje v njegovej bistrej glavici. Kadar je bil sam, vedno je bil zatopljen v globoke misli, a kaj je mislil, o tem nij hotel povedati nikomur. Njegova mati, ki ga je najbolj ljubila in je natanko poznala vse njegove lastnosti, vprašala ga je nekega dne: „Ljubi Ivanek, povédi mi, kaj misliš?“

„Naj vam resnico povem, draga mati, rad bi znal, kako je po svetu. Najraje bi šel v kako veliko mesto, da vidim vse one lepote, katerih pri nas nemamo.“

„Opusti, dragi Ivanek, take misli“ rečejo mu mati; „koliko ljudi nas je, ki nismo bili nikamor po svetu, pa smo ipak, hvala Bogu, zdravi, živi in tudi zadovoljni.“ — Nu Ivanek s takim odgovorom nij bil zadovoljen. Ko je

izvršil domačo ljudsko šolo z dobrim uspehom, naménili so oče, da ga dadé učiti kakega rokodelstva, ker se jim njihova želja, da bi Ivanek bil duhoven, zaradi ubošstva nij mogla izpolniti. Sklenili so ga dati k svojemu prijatelju in sosedu Škerbinceu, ki je bil črevljar in krstni kum Ivankov.

Ivanek se je moral podvreči očetovej volji, da-si nij imel niti najmanjšega veselja do črevljarstva. A vedno ga je še mikalo, da bi šel po širokem svetu. Ta želja se mu je tako ukoreninila, da je nij mogel zadušiti. Zatorej sklene nekega dne pustiti očeta in mater ter iti v daljni svet, naj se zgodi potem ž njim karkoli hoče.

V razgovoru je Ivanek poskušal očeta, bi li ne bilo mogoče, da bi ž njihovim privoljenjem šel od hiše; ali oče so se delali, kakor da bi ne razumeli, kaj želi njih sin. Zatorej se deček neko noč, bilo je v pomladi, na tihoma ukrade iz očetove hiše ter otíde, da nij nihče znal kam in kod.

Ubogi Ivanek! Siromak je mislil, da se mu bode v širokem svetu bolje godilo nego li doma v očetovej hiši. V svojej otročej, še nedozorêlej pameti nij pomislil na to, koliko žalosti naredí starišem sè svojim skrivnim odhodom. Njemu je bilo samo to pred očmi, kako pridno se bode učil, da postane danes ali jutri imeniten in razumen človek. To so bile res lepe in plemeníte misli; ali s čim, kje, kako in kaj se bode učil? tega siromak nij pomislil.

Ko ga družega dne zjutraj nij bilo doma, mislili so stariši, da je šel po navadi v bližnji gozd, da nabere pomladnjega cvetja ali pa zelenega šibovja. Ker ga pa tudi o póludne nij bilo, začelo je stariše skrbeti, da mu se ne bi kaka nesreča prigodila, zatorej povprašujejo povsod, je-li kdo videl njihovega Ivanka. A povsod dobôdo odgovor, da ne. Zdaj se oče Gregorec s težkim sreem vzdigne, da gre iskat sina. Ali zamán! tudi on ne najde Ivanka, niti mu pride na trag, kakor da bi ga bila zemlja požrla! V tem, da so ubogi stariši jokali za izgubljenim sinom, udaril je on po stranskem potu čez gozd preko visokega brda; kajti dobro je znal, da mu ne kaže iti skozi vasi in tudi ne po velikej cesti, ker bi ga tu kmalu zaslédili.

Už se je jelo daniti, da prisopiha na vrh gore. Ker je bil zeló truden od daljne hoje in zaspan, sede na neki parobek. Do tukaj je bil še precej dobre volje in je hodil z lehkim srcem, ali zdaj, videč se samega na visokej gori v ptujem kraju, vse okoli sebe pusto in tiho, bilo ga je strah in groza. Tam pred njim izza daljnega gorovja vzdigalo se je zlato solnce, a na drugej stráni se je razprostirala velika ravnina z belimi hišami, cvetočimi vrtovi in sadosnim drevjem.

Gledajoč to prirodno krasoto, bilo je Ivanku nekako tesno pri srci; vroče solzé ga oblijó, sklene roki, povzdigne oči k nebu ter moli: „Oče nebeski! vodi me po pravem potu, da ne zaídem, in pripelji me k dobremu, poštenemu človeku, ki bi me vzel k sebi in me dal učiti, da postanem danes ali jutri pameten in srečen človek, ter da sem svojim starišem v podporo. Jaz hočem biti priden, pošten in pokoren, samo tvoja sveta roka naj me vodi in pelje, dokler sem še tako malozmožen in mlad.“

Potem se vzdigne sè zemlje, na katero je bil pokleknil in se spusti v dolino. Dolgo je taval sem ter tjá po neznanej mu okolici in je živel od tuje milosti. Nikjer ga nij bilo človeka, ki bi se ga bil usmiliti, in nikjer nij bilo videti velikega mesta, po katerem je toliko hrepenel. Tako se je potikal od

kraja do kraja, ter je užé mislil, da ga je Bog kaznoval zaradi tega, ker je svoje dobre stariše zapustil brez njihovega dovoljenja. In gotovo ga je tudi Bog ravno zato nekoliko kaznoval, ter poskušati hotel, ali deček ostane v dobrem stanovit. Užé je nameraval domov se vrniti in svoje stariše odpuščenja prositi, ko pride nekega jutra do lepe grajščine. Ne daleč od grajščine sreča priletnega gospoda s knjigo v roci. Ivanek se ustraši, plaho pogleda gospoda in ga ponižno pozdravi: „hvaljen bodi Jezus Kristus!“ Gospod dečka prijazno pogleda, odzdravi mu in ga vpraša: „od kod prideš tako zgodaj, dečko?“ Ivanek mu pové vse odkritoserčno ter reče: „rad bi po svetu, da se kaj naučim, ter postanem srečen in pameten človek.“ — „A to je lepo od tebe; je-li pa tudi imaš voljo, da se kaj dobrega in koristnega naučiš?“ vpraša ga dalje gospod. „Oh, gospod! to mi je največja slast; ali v vási, kjer sem doma, nimam priložnosti, da bi se dalje učil,“ odgovori Ivanek.

Gospodu se je dečkova odkritosrčnost zeló dopala, zatorej mu reče: „idi z menoj, da vidim, kako in kaj je s teboj.“ Gredóč ga je marsikaj izpraševal, in Ivanek mu je vrlo dobro odgovarjal na vse, samo to je zamolčal, da je od svojih starišev na skrivnem pobegnul. Gospod je bil lastnik omenjene grajščine, ter je bil poprej več let v državnej službi višji uradnik. Ker je bil sam in vedno bolehen, popustil je višjo

bil v rodu. Zato ga je večkrat skrbelo, kdo mu v poslednjem uri oči zatise in komu naj zapusti svoje veliko premoženje. Sreča je Ivanka ravno v dober čas nanescila na njega. Vidéč za nekaj časa, da je ubogi Ivanek prav razumen, priden in pošten deček, vzel ga je k sebi in ga je podučeval v raznih znanostih. Ivanek je rad poslušal gospodove nauke in si je vsako besedo globoko zasadil v svoje srce. A posebno veselje je imel do zemljepisja, risanja in računstva. Večkrat je narisal kako žival ali kak drugi tak predmet tako lepo in živo, da je gospoda to zeló veselilo. Vrlo ga je zanimalo tudi zemljepisje, ter je vedno povpraševal gospoda o zemlji in njenej obliki, o njenem gibanju in razdeljenju. A znal je tudi povedati, kako se zemlja suče okoli svoje osi in kako teka okoli solnca. Dalje kako se naredi dan in noč, in kako štirje letni časi: pomlad, poletje, jesen in zima. Bilo ga je veselje poslušati, kadar je pripovedoval o solnci, luni, zvezdah in drugih zemljepisnih znanostih.

službo in se je podal na svojo grajščino, da bi tu v miru preživel ostale dni svojega življenja. Knjige o različnih znanostih so mu bile jedrno veselje. Bil je poprej tudi oženjen in je imel dvoje otrok, a vse mu je pomrlo in zdaj nij imel nikjer nikogar nasvetu, ki bi mu

Gospod je Ivanka ljubil, kakor da bi mu bil pravi sin. Vidéč, da ima Ivanek poseben talent, pošlje ga v glavno mesto, da se ondu izučí v potrebnih naukih, ter danes ali jutri postane srečen in pošten človek. Zdaj še le je Ivanka povedal svojemu dobrotniku, da ima stariše, ki živé v vási L, ter da je brez njihovega privoljenja šel po svetu. To je gospoda v prvem hipu zelo neugodno zadelo, in Bog zna, kako bi se bilo z Ivankom izšlo, ako bi ne bil gospod iz njegovega daljnega govora spoznal, da je ubogi deček z dobrim in plemenitim namenom zapustil svoje stariše. Vsled tega je gospod takój napisal list njegovim starišem, ter jim je dal na znanje, da je njihov Ivanek pri njem, kjer se prav lepo véde, in zato ga bo dal v mesto, da se izučí v višjih naukih. Ker je gospod med tem slišal tudi od svojega oskrbnika, ki je Ivankove stariše dobro poznal, da so to res pošteni in zelo siromašni ljudje, pošlje jim s pismom vred tudi nekoliko novcev z obljubo, da jim bode večkrat pomagal. Tudi Ivanek je z lastno roko napisal starišem list, v katerem jih prosi odpuščenja. Oče, ki užé dve leti nij nič slišal o izgubljenem sinu ter je mislil, da ga užé davno nij več med živimi, začel je skakati od veselja, a mati od radosti solze točiti, ko sta dobila take vesele glasove o svojem otroku. Kdo je bil zdaj srečnejši od njiju? Nu Bog jima je dal doživeti še večjo srečo.

V jeseni, ko so se zopet šole začele, pelje se gospod v mesto in vzame Ivanka sè soboj. Ondu ga izročí svojemu prijatelju, kateremu se deček kmalu prikupi. Ker je imel Ivanek največ veselja do risanja, zatorej se posvetí naukom za zemljemerca. Učil se je z največjo pridnostjo in veseljem, samo da bi nauke poprej izvršil, ter bi svojemu dobrotniku ne delal prevelikih troškov. On nij maral za nobene zabave in razveseljevanja, kakoršnih je po velikih mestih mnogo, ki so užé marsikaterega mladeniča nesrečnega storile, ampak živel je samo šolskim naukom. Zato jih je pa tudi srečno izvršil in je napravil najboljši izpit, o katerem je takój svojemu dobrotniku poročil. A gospodova želja je bila, da bi Ivan še nekoliko sveta obhodil, ter se tako seznanil z raznimi umotvori pojedinih narodov. V ta namen mu pošlje precejšno svoto novcev za popotovanje. Ivan se je jokao od veselja, prebravši gospodov list, v katerem mu je poslal novce in mu želel srečen pot. Z zadovoljnim srcem se podá blagi mladenič v daljni svet, a njegov dobrotnik še dalje skrbi za njegove stariše, da jim nij treba toliko trpeti za vsakdanji kruh.

Očetu Gregorcju je dobro došla novčna podpora blagega gospoda. Popravil si je slabo leseno hišo in lepo obdelal vrt, pa tudi ostale otroke je laže preskrboval. Svojega rokodelstva nij hotel popustiti, marveč je bil toliko srečen, da mu je bilo treba privzeti dva pomagača, ki ga sta pri zidarskih opravilih podpirala.

Ivan dóbi nekega dne na svojem popotovanji list, da se naj takój vrne v domovino, ker je njegov dobrotnik nevarno zbolel. To se vé, da Ivan na ta poklic takój odpotuje, a ne najde več svojega blagega dobrotnika pri življenji. Ravno nekoliko dni poprej so ga bili pokopali. Grajski oskrbnik pokliče Ivana k sebi in mu pové, da je pokojni gospod napravil oporoko, v katerej vse svoje premoženje ostavlja njemu. Iz hvaležnosti dadé Ivan svojemu dobrotniku postaviti prekrasen spominek na grob, ter uredivši svojo imovino, odpravi se v svoj rojstni kraj. Domóv dospévši, najde stariše ravno na vrtu. Takój poletí k njim ter veselo zavpije: „preljubi oče! preljuba mati!

evo me pred vami, da mi oprostite, ker vas sem tako nehvaležno zapustil!“ Objemši očeta in potlej še mater, brate in sestre, začel je jokati, kakor majhen otrok. Stariši na prvi hip niso mogli verjeti svojim očem, da bi to njihov Ivanek bil; tako lep, tenák in krepák mladenič je stal pred njimi. Spoznavši ga, objemali in poljubovali so ga brez krajain konca. Ko jim Ivan ob kratkem razloži vse, kako se mu je godilo, kar je otišiel iz doma, pristavi naposled, da so zdaj vsi bogati in srečni, ter se ne bode več treba očetu mučiti s težavnim rokodelstvom

in tudi materi ne z obdelovanjem vrta, ker jih on vzame k sebi. Svoje malo gospodarstvo so prodali in preselili so se v grajsčino k dobremu sinu Ivanu. Pozneje se je Ivan ustanovil v glavnem mestu, kjer je še dandanes zemljemerec in obče

spoštovan človek. Stariše je pustil na svojej grajsčini, kjer so visoko starost doživeli ter ves čas svojega življenja Boga prosili sreče in blagoslova svojemu sinu.

(„Smitje.“)

H i š a.

Veselo so se igrali otroci na cesti. Kar pribučí veter ter razkropí male drobljance na vse strani. Kako dobro je bilo, da so otroci znali kraj, kamor veter nij mogel za njimi. Nu, zdaj le razgrajaj, kolikor se ti poljubi, stari razgrajaj! Ne bojimo se te, ne; tukaj v hiši pri očetu in materi smo v varnem zavetju, ter gledamo pri zaprtem oknu, kako se jeziš in noriš zunaj po cesti, po polji in po vrtéh. Ha, ha, kako ropotaš z vrati in okni! A vse zamán, v hišo ne prideš, dobro smo se zaprli; zato je napravil ključaničar ključe in ključanice.

Veter vidéč, da ne more v hišo k nagajivim otročičem, da bi jim preobrníl nekoliko miz in stolov, potegne jo gori na streho, poruka veternico, mlati in razbija po strešnih opekah, kakor da bi bil zblaznel, pogleda skozi lino v podstrešje ter jo pobriše naravnost v dimnik, kjer se bučéč sprehaja doli in gori. To je bila godba, kakoršne nijste slišali še nikoli. Ako bi ne bil dimnik tako dolg, gotovo bi jo bil stari razsajač pobrisal tudi v kuhinjo. To bi bilo zanj! V kuhinji je bilo vse polno skled in skledic, pladnikov,